

‘De zoektocht naar rendement moet in dit land verduiveld goed in de gaten worden gehouden’

Bank of China-bestuurder Nout Wellink ziet het Chinese financiële landschap veranderen

Sjoerd den Daas
Peking

Tweeënhalftal jaar geleden begon Nout Wellink, voormalig president van de Nederlandsche Bank, als onafhankelijk, niet-uitvoerende bestuurder bij een van 's werelds grootste financiële instellingen. In de bestuurskamer van de Bank of China, waar hij zo'n zesmaal per jaar aanschuift, maakt hij van dichtbij de gedaanteverwisseling mee die China doormaakt onder het bewind van president Xi Jinping.

VU bent tijdens uw carrière in tal van instituties actief geweest, hoofdzakelijk in Europa. Wat zijn uw ervaringen in China?

'De schaal waarop zaken hier in China geregeld moeten worden, maakt alles anders dan waar dan ook ter wereld. De Bank of China heeft zo'n tweehonderd miljoen klanten, er staan meer dan driehonderd-duizend mensen op de loonlijst. Dat is een enorme uitdaging. Maar wat mij hier misschien wel het meest opvalt, is de enorme wil om dit land tot een succes te maken.'

'Ik was pas nog in Chongqing, een conglomeratie met meer dan dertig miljoen inwoners die aansluiting zoekt bij de oude zijderoute. De ontwikkeling die plaats heeft gevonden in de kuststreken wil men nu meer en meer ook plaats laten vinden in het binnenland. En ik denk dat dat een goede strategie is, want er is nog veel onontwikkeld in China. Natuurlijk, het beleid wordt meer gestuurd dan bij ons, maar wel in een steeds sterker geliberaliseerde omgeving.'

VDe Chinese economie is de weg van het 'nieuwe normaal' ingeslagen, maar het feit dat er stimuli vanuit zowel de overheid als de centrale bank komen, geeft wel aan dat er zorgen zijn.

'Wanneer de premier roept dat de groei dit jaar 7% bedraagt, is dat een "fact of life". Maar waar in het verleden elke afwijking direct met een overheidsmaatregel werd gecompenseerd, komt er nu langzamerhand meer tolerantie voor tegenvallers. Dat die tegenvallers niet te groot mogen zijn is duidelijk: men wil de werkloosheid niet laten oplopen. De monetaire autoriteiten zijn daarom al aan het verruimen. Ook de overheid heeft daarin nog de ruimte om bij te sturen. De infrastructuurbehoefte die het land nog heeft, kan worden benut en er zijn stimuleringsmogelijkheden via de bouw van sociale huurwoningen.

'Tegelijkertijd is het een feit dat de autoriteiten de tegenvallers in een sterker geliberaliseerde economie minder kunnen beheersen dan in het verleden. Dat hangt voor een deel samen met een wijziging van de filosofie: de economie moet meer marktgeoriënteerd worden. Men wil dus minder afhankelijk zijn van de export, en ook minder leunen op investeringen.'

VEerdere investeringsgolven — zowel privaat als publiek — hebben geleid tot een flinke bubbel in de vastgoedsector en bij lagere overheden. Hoeveel pijn moet er nog genomen worden?

'Er moet worden afgeschreven, en alle grootbanken zijn daar ook mee bezig. "Non-performing loans" zijn in aantal sterk aan het stijgen, maar daarvan is al veel voorzien. Daardoor blijft de schade beperkt: er wordt een deel afgeschreven, er wordt geherstructureerd, maar er komt ook altijd nog flink wat van terug. Een groeivertraging van 11% naar 7% is fors en leidt automatisch tot overcapaciteit in bepaalde sectoren, maar banken hebben het vermogen die schok te absorberen. Banken hebben hier in de afgelopen jaren rendementen op het eigen vermogen geboekt van tussen de 18% en 25%. Dat haalt men in Europa bij lange na niet; met 6% mag men al blij zijn.'

VBegin deze maand voerde China het depositogarantiestelsel in, rentes worden vrijgegeven. Wat betekent dat voor de winstgevendheid van banken?

CV

1943
Geboren te Bredevoort

1965-1970
Student-assistent en wetenschappelijk medewerker, Rijksuniversiteit Leiden

1970-1975
Economisch medewerker directie Algemene Financiële en Economische Politiek, ministerie van Financiën

1975-1977
Directeur directie Algemene Financiële en Economische Politiek, ministerie van Financiën

1977-1981
Thesaurier-generaal ministerie van Financiën

1982-1997
Directeur de Nederlandsche Bank

1997-2011
President de Nederlandsche Bank

2012 - heden
Onafhankelijk, niet-uitvoerende bestuurder Bank of China

Nout Wellink: 'Er komt meer tolerantie voor tegenvallers.'

FOTO: ROBIN UTRECHT/
HOLLANDSE HOOGTE

Kerncijfers Bank of China

Marktkapitalisatie
€ 182 mrd

Balanstotaal
€ 2300 mrd

Nettowinst 1e kwartaal
€ 7 mrd

Aantal werknemers
308.000

'Banken konden lange tijd leunen op vaste rentemarges; de winst stond daardoor op voorhand al grotendeels vast. Nu de rentes worden vrijgegeven, komt er meer concurrentie en gaan de winstmarges omlaag, maar dat is niet per se een slechte zaak. De financiële repressie is hier enorm geweest en de interventie van de Chinese overheid heeft er in de afgelopen jaren toe geleid dat veel partijen buiten de officiële wegen om zijn gaan opereren.'

'Door de renteliberalisering wordt bankieren riskanter en ontstaat de noodzaak deposito's van een garantie te voorzien. Dit versterkt de positie van de banken ten opzichte van de bancaire schaduwsector. Zo'n depositogarantiestelsel is dan ook erg welkom, in een steeds meer concurrerende omgeving, want er gaat nogal eens iets mis bij bepaalde alternatieve kanalen. Die kanalen zijn over het algemeen goedkoper en soms handiger, maar een consument is er nooit zeker van of hij zijn geld weer terugkrijgt.'

VAlternatieven als Alipay en WeChat en een scala aan peer-to-peerplatforms maken een enorme groei door. Dat klinkt niet als een omgeving waarin Chinese banken op hun lauweren kunnen rusten.

'Het grote voordeel van een bank was altijd dat zij de klanten goed kennen qua betalingsgewoonten en preferenties. Met de entree van nieuwe partijen, die soms ook deposito's aanbieden, is dat traditionele voordeel rap aan het verdwijnen. Dit soort ontwikkelingen staat dan ook voortdurend op de agenda van de bestuursvergaderingen. Je moet als bank zorgen dat je je technologische capaciteiten op het gebied van het betalingsverkeer snel gaat

doortwikkelen. De grootste bedreiging daarin is dat een bank niet kan of wil veranderen. Je ziet overigens dat banken zich al veel meer zijn gaan toeleggen op nieuwe bronnen van inkomsten, zoals producten rond vermogensbeheer. In "onze" wereld heeft de zoektocht naar rendement tot grote problemen geleid, dus dat is wel iets wat je verduiveld goed in de gaten moet houden.'

VDe omgeving waarin banken opereren begint daarmee steeds meer kenmerken te vertonen van een markteconomie, maar de Chinese economie wordt nog lang niet overal als zodanig erkend. Waar leidt dit 'experiment' toe?

'De kracht van een economie wordt op de lange termijn bepaald door de omvang van de bevolking; technologie kan immers van andere landen worden overgenomen. Tot 1800 was China verreweg de sterkste economie van de wereld. Die tijd komt terug. Traditionele instellingen, en dan met name het IMF, zijn vooralsnog weifelend geweest om ontwikkelingslanden, en dus ook China, een juiste plaats te geven. Vooral de Amerikanen hebben dat heel lang tegengehouden.'

'Het is natuurlijk zo dat de Chinese economie per hoofd van de bevolking slechts rond de tachtigste of negentigste plaats staat, maar als de groei in China blijft doorzetten, kan het inkomen per hoofd van de bevolking binnen 75 jaar boven het niveau van de VS liggen. Op dat moment is de Chinese economie zeker vier of vijf keer zo groot als de Amerikaanse. Ruim voor die tijd is de Chinese economie in absolute termen dus al veel groter dan de Amerikaanse. Met

deze ontwikkelingen krijg je niet alleen een nieuwe grootmacht op economisch terrein, maar ook op politiek gebied. Die twee gaan altijd hand in hand.'

VBinnen die nieuwe machtsverhoudingen ziet China graag een belangrijkere rol voor de renminbi, de yuan. Is China al zo ver dat het op korte termijn kan aanhaken bij het zogenoemde reservevalutamandje van het IMF?

'Je ziet duidelijk dat ze stappen nemen. Ze willen uiteindelijk wel in dat mandje terecht komen. Dat lag altijd wat moeilijk, want om in het SDR (Special Drawing Rights, red.)-mandje te komen moet zo'n valuta vrij verhandelbaar zijn en zo ver is het nog niet. Maar ik zie, ondanks tegenspuiterende Amerikanen, dat scenario zich wel voltrekken, al zullen ze dat dan wel op een gecontroleerde manier proberen te doen.

'Aan de ene kant kijkt men daarbij naar de ervaringen van bijvoorbeeld Rusland, Turkije, en landen in Latijns-Amerika, aan de andere kant voert men hier zelf pilots uit om te kijken hoe zaken in de Chinese context uitpakken, bijvoorbeeld met de vrijhandelszone in Sjanghai. Je kunt het kapitaalverkeer wel vrijgeven, maar een van de lessen uit eerdere crises is dat als je dat in één keer doet, het tot enorme kapitaalstromen in en uit kan leiden. Dat kan zeer destabiliserend werken.'

'Het gaat die richting dus zeker uit, maar zoals zo vaak in China zijn ook dit heel geleidelijke processen. Ik denk dat het Westen China daarin moet ondersteunen. Als een economie zo groot als de Chinese in de problemen komt, hebben we daar allemaal last van.'

